

Sygn. akt III AUa 87/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2018 r. w Szczecinie

sprawy L. R. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 grudnia 2017 r. sygn. akt IV U 735/17

1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie,
2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka del. SSO Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 87/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., decyzją z dnia 6 września 2017 r., (znak: (...)), wydaną na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.), odmówił ubezpieczonej L. R. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego, albowiem nie spełniła ona warunku do jej przyznania, tj. nie udowodniła wymaganego 35-letniego okresu składkowego i nieskładkowego do dnia rozwiązania stosunku pracy. Organ rentowy uznał łącznie 34 lata, 11 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Ubezpieczona L. R. (1) zaskarżyła powyższą decyzję odwołaniem, domagając się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego. Podniosła, że organ rentowy nieprawidłowo wyliczył jej staż ubezpieczeniowy, uwzględniając okres urlopu wychowawczego jedynie do dnia 26 kwietnia 2001 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powtarzając argumenty użyte w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej L. R. (2) prawo do świadczenia przedemerytalnego od 1 sierpnia 2017 r. i nie obciążył ubezpieczonej kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

L. R. (1) urodziła się (...) r. (54 lata). W przebiegu zatrudnienia pracowała na stanowisku salowej w (...) (od 31 sierpnia 1981 r. do 31 grudnia 1999 r.), Szpitalu (...) w B. (od 1 stycznia 2000 r. do 28 września 2014 r.), (...) (od 29 września 2014 r. do 31 grudnia 2015 r.) (...) (od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.). Stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, ponieważ doszło do zmian organizacyjnych w zakładzie pracy oraz zmniejszenia zatrudnienia, a także likwidacji stanowiska pracy ubezpieczonej spowodowanego względami ekonomicznymi.

Od dnia 13 lutego 2017 r. L. R. (1) posiada status osoby bezrobotnej. Do 18 lutego 2018 r. przyznano jej zasiłek dla osób bezrobotnych. Okres 6 miesięcy pobierania zasiłku upłynął z dniem 14 sierpnia 2017 r. Wniosek o świadczenie przedemerytalne ubezpieczona złożyła w dniu 16 sierpnia 2017 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., decyzją z 6 września 2017 r., odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia emerytalnego, albowiem nie udowodniła wymaganego 35-letniego okresu składkowego i nieskładkowego do dnia rozwiązania stosunku pracy. Organ rentowy uznał 27 lat i 22 dni okresów składkowych (po wyłączeniu okresów zwolnień lekarskich) oraz 7 lat, 11 miesięcy i 7 dni okresów nieskładkowych. Ogółem uznano 34 lata, 11 miesięcy i 29 dni. Jednocześnie w decyzji wskazano, iż nie uwzględniono okresów urlopu wychowawczego od 27 kwietnia 2001 r. do 16 czerwca 2001 r. oraz od 2 listopada 2009 r. do 31 stycznia 2010 r., ponieważ wymiar okresu urlopu wychowawczego przekracza 6 lat.

Organ rentowy w decyzji z dnia 6 września 2017 r. uwzględnił następujące okresy urlopu wychowawczego: 19 lutego 1985 r. – 1 stycznia 1987 r., 8 czerwca 1987 r. – 28 lutego 1990 r., 1 stycznia 2000 r. – 26 kwietnia 2001 r.

W ocenie Sądu meriti, ubezpieczona L. R. (1) posiada ponad 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej za uzasadnione podnosząc, że zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 170 ze zm.), prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, była w nim zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Świadczenie przedemerytalne przysługuje ponadto osobie określonej powyżej po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w w/w ustawie, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych (art. 2 ust. 3 w/w ustawy).

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w rozpoznawanej sprawie bezspornym było, że w dniu 31 grudnia 2016r. z L. R. (1) rozwiązano stosunek pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Ponadto ubezpieczona bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy zarejestrowała się we właściwym urzędzie pracy, uzyskała status osoby bezrobotnej, przez okres 6 miesięcy pobierała zasiłek dla bezrobotnych i w terminie 30 dni od dnia wydania zaświadczenia z P.U.P o jego pobieraniu, złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Do rozstrzygnięcia Sądu należała natomiast kwestia, czy ubezpieczona posiada 35-letni okres stażowy, uprawniający do otrzymania świadczenia przedemerytalnego, ponieważ zgodnie z decyzją z 6 września 2017 r. ubezpieczonej zabrakło jednego dnia aby otrzymać wnioskowane świadczenie.

Na podstawie akt ZUS i zestawień przedłożonych przez ZUS (k. 16-27) Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona legitymuje się łącznym stażem ubezpieczeniowym w wymaganym wymiarze powyżej 35 lat (łącznie liczonych okresów składkowych i nieskładkowych). Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 5 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r. poz. 1383), okresem nieskładkowym jest okres przypadający przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że organ rentowy w decyzji z 6 września 2017 r. uwzględnił ubezpieczonej okresy pobierania urlopu wychowawczego od 19 lutego 1985 r. do 1 stycznia 1987 r., od 8 czerwca 1987 r. do 28 lutego 1990 r. oraz od 1 stycznia 2000 r. do 26 kwietnia 2001 r. Nie uwzględnił natomiast dalszego okresu urlopu wychowawczego od 27 kwietnia 2001 r. do 16 czerwca 2001 r. i od 2 listopada 2009 r. do 31 stycznia 2010r., gdyż miał przekroczyć on ustawowy wymiar 6 lat. Wyżej wskazane stanowisko organu rentowego Sąd Okręgowy uznał za nieprawidłowe, a sposób dokonania wyliczenia zaliczonych urlopów wychowawczych za błędny.

Sąd meriti stwierdził, iż prawidłowo zsumowane okresy urlopów wychowawczych L. R. (1), które zostały przez ZUS uwzględnione dają w rzeczywistości łącznie 5 lat, 11 miesięcy i 24 dni okresów nieskładkowych, a nie jak wskazał ZUS w decyzji z dnia 6 września 2017r. – 6 lat. Powyższego ustalenia Sąd Okręgowy dokonał wskutek następującego wyliczenia:

- okres od dnia 19 lutego 1985 r. do dnia 1 stycznia 1987 r. (1 rok, 11 miesięcy i 10 dni);
- okres od dnia 8 czerwca 1987 r. do dnia 28 lutego 1990 r. (2 lata, 8 miesięcy i 20 dni);
- okres od dnia 1 stycznia 2000 r. do dnia 26 kwietnia 2001 r. (1 rok, 3 miesiące i 25 dni).

Reasumując, zsumowane wyżej ustalone przez Sąd okresy wynoszą w rzeczywistości 5 lat, 11 miesięcy i 24 dni.

Skoro zatem w decyzji z 6 września 2017 r. organ rentowy błędnie przyjął wyżej wymienione okresy jako stanowiące wymiar 6 lat, Sąd pierwszej instancji uwzględnił ubezpieczonej dodatkowe 6 dni okresu przebywania na urlopie wychowawczym, tj. od dnia 27 kwietnia 2001 r. do 2 maja 2001 r. Powyżej wskazaną liczbę dni Sąd doliczył do ustalonych, a niekwestionowanych ani przez ubezpieczoną, ani przez organ rentowy, okresów składkowych - 27 lat i 22 dni oraz okresów nieskładkowych - 7 lat, 11 miesięcy i 29 dni. Tym samym ustalił, iż L. R. (1) posiada łącznie ponad 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych (35 lat i 5 dni).

W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki do przyznania jej świadczenia przedemerytalnego stosownie do regulacji przewidzianej w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych, a zatem decyzja organu rentowego odmawiająca ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego była nieprawidłowa

Mając powyższe na uwadze, Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 1 sierpnia 2017 r. (art. 7 ust.1 ustawy) odstępując od obciążenia jej kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy, zaskarżając je w całości, wnosząc o jego zmianę przez oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania. Wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego - § 31 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz.U. Nr237 poz.1412) poprzez jego niezastosowanie w sprawie.

Zdaniem apelującego, Sąd Okręgowy dokonując rozliczenia (i ponownego wyliczenia) stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczym pominął całkowicie treść § 31 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz.U. Nr 237 poz.1412). Skarżący podkreślił, że wyliczenie organu rentowego dokonane zostało zgodnie z dyspozycją § 31 rozporządzenia. Jest to przepis prawa bezwzględnie obowiązujący i organy rentowe ustalając komukolwiek prawo do świadczeń emerytalno - rentowych są zobligowane do jego stosowania nawet jeżeli wyliczenie dokonane „dzień do dnia” , z pominięciem zasad wynikających z § 31, jest dla bardziej korzystne .

Organ rentowy wskazał, iż Sąd Okręgowy dokonując niejako „ręcznego” wyliczenia okresów przebywania ubezpieczonej na urloпах wychowawczych, z pominięciem zapisów § 31 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. dopuścił się więc w tym zakresie naruszenia prawa materialnego poprzez niezastosowanie w sprawie § 31 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r., do którego zastosowania był zobligowany. Brak jest bowiem w przepisach dotyczących ustalenia prawa do emerytur i rent, uregulowania pozwalającego sądowi czy też organowi rentowemu na wybór sposobu obliczenia stażu ubezpieczeniowego, w zależności od tego czy jest on bardziej korzystny dla osoby ubiegającej się o świadczenie.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazała, że wbrew twierdzeniom apelującego zarówno ilość jak i sposób wyliczenia przez organ rentowy okresu stażu ubezpieczeniowego był kwestionowany zarówno w toku prowadzonego postępowania ustalającego prawo do świadczenia przedemerytalnego jak również w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Ubezpieczona podkreśliła, że przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, zasadą jest, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych. Przebyte jednak do 31 grudnia 1998 r. okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów uwzględniane są w pełnym wymiarze. Nie sposób zatem zgodzić się z twierdzeniami organu rentowego jakoby Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie naruszył treść przepisów § 31 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowego poprzez jego niezastosowanie.

Zdaniem ubezpieczonej, Sąd pierwszej instancji w niniejszej sprawie przy obliczaniu okresów zatrudnienia zastosował bowiem reguły wynikające z normy prawnej § 31 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 roku. Organ rentowy przy wyliczaniu okresów ubezpieczeniowych nie uwzględnił bowiem okresów urlopu wychowawczego jak również nie uwzględnił lat przestępnych przy wyliczaniu okresów składkowych jak i nieskładkowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i skutkowałą wydaniem przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze reformatorycznym.

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z art. 382 k.p.c. Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy. Oznacza to z kolei, że wyrok sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych poprzedzonych ponowną oceną materiału procesowego.

Wykonując ten obowiązek Sąd Apelacyjny dokonał własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego i w jej wyniku stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) w przeważającej części nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd odwoławczy ustalenia Sądu Okręgowego czyni częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania. Nie dotyczy to jednak ustalenia jakoby L. R. (3) posiadała ponad 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wadliwe ustalenia Sądu orzekającego w tym zakresie wynikają z niezastosowania w rozpoznawanej sprawie normy § 31 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia a także z błędnie przyjętego okresu przyjętego przez Sąd Okręgowy i pominięciu we własnych wyliczeniach przyjętego przez organ rentowy dodatkowego okresu do 1 lutego 1987 r. zamiast (jak przyjął Sąd Okręgowy do 1 stycznia 1987 r.).

Tytułem uwagi ogólnej wspomnieć należy, że świadczenie przedemerytalne, jak wynika z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 120, poz. 1252), przysługuje osobom dotkniętym likwidacją lub upadłością zakładu pracy, likwidacją stanowiska pracy lub niewypłacalnością pracodawcy oraz tracącym prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego o wieloletnim stażu i wieku zbliżonym do emerytalnego. Świadczenia te związane są zatem nie tylko z zaistnieniem okoliczności związanej z utratą źródła utrzymania, ale także uzależnione od posiadania określonego okresu składkowego i nieskładkowego. Trafnie Sąd pierwszej instancji odwołał się do treści art. 2 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy i wyjaśnił, że rzeczony okres wynosi co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Jednak, błędna okazała się konstatacja jakoby ubezpieczona wykazała wymagany ustawą okres uprawniający do nabycia świadczenia przedemerytalnego.

Nie sposób podzielić stanowiska Sądu meriti, iż zsumowane okresy urlopów wychowawczych L. R. (3) nie przekraczają 6 lat okresów nieskładkowych. Umknęło bowiem Sądowi Okręgowemu, że do wyliczeń organu rentowego przyjęto okres od dnia 19 lutego 1985 r. do dnia 1 lutego 1987 r., nie zaś do dnia 1 stycznia 1987 r., co bezspornie wynika z treści decyzji z dnia 6 września 2017 r. W tym stanie rzeczy zsumowane okresy urlopów wychowawczych L. R. (3) przekraczają okres 6 lat, wynikający z treści art. 7 ust. 5 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dlatego też słusznie Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uznał okresów ukresów urlopu wychowawczego od dnia 27 kwietnia 2001 r. do dnia 16 czerwca 2001 r. oraz od dnia 2 listopada 2009 r. do dnia 31 stycznia 2010 r.

Zauważyć jednocześnie należy, że przepis § 31 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) konstytuuje zasadę obliczania okresów zatrudnienia obejmujących lata, miesiące i dni. Norma ta nakazuje, przy obliczaniu okresu składkowego i nieskładkowego, dodawać osobno dla każdego z tych okresów, poszczególne lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia są podane dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 22 dni robocze, a za okresy przed dniem 1 stycznia 1981 r. - 25 dni roboczych.

Kierując się powyższą zasadą przyjąć należało, iż prawidłowo Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że L. R. (3) wykazała 34 lata, 11 miesięcy i 29 dni okresów ubezpieczenia do dnia rozwiązania stosunku pracy. Przy czym wspomnieć należy, iż wyliczenia organu rentowego także objęte są błędem rachunkowym, bowiem prawidłowo wyliczony okres wynosi 34 lata, 11 miesięcy i 28 dni. Jednak, z uwagi na treść przepisu art. 384 k.p.c., określającemu zakaz reformationis in peius, brak było podstaw do zmiany na niekorzyść strony skarżącej orzeczenia co do istoty sprawy (merytorycznego).

Mając na uwadze przedstawioną wyżej argumentację, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonej, stosownie do treści art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Przepis art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r. III CZ 10/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CZ 117/11, postanowieniu z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZ 17/12). Innymi słowy możliwość skorzystania z zasady słuszności unormowanej przepisem art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Ustalenie, czy w danych okolicznościach zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca pozostawia swobodnej ocenie sądu (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 października 2015 roku, Lex nr 1820933).

Wskazania przy tym wymaga, że podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności, niesprawiedliwe. Przy ocenie przesłanek z omawianego przepisu należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem.

Okoliczności niniejszej sprawy zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwalają na zastosowanie w niniejszej sprawie dyspozycji art. 102 k.p.c. Zauważyć należy, iż zarówno wyliczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak i Sądu Okręgowego, co do okresu składowego i nieskładkowego, okazały się częściowo wadliwe. Nadto, L. R. (2) do uzyskania świadczenia przedemerytalnego – zgodnie z treścią zaskarżonej decyzji - zabrakło 1 dnia. W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu odwoławczego w przypadku ubezpieczonej zaszedł przypadek „szczególnie uzasadniony”, co uzasadnia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego przy uwzględnieniu zasad słuszności i współzycia społecznego.

SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka del. SSO Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk